

Rädda Barnens svar på remissen **Styrkraft i funktionshinderspolitiken (SOU 2019:32)**

Rädda Barnen har beretts tillfälle att lämna synpunkter på betänkandet **Styrkraft i funktionshinderspolitiken (SOU 2019:32)**. Rädda Barnen lämnar synpunkter utifrån ett barnrättsperspektiv på de delar av betänkandet som rör barn och unga under 18 år.

Sammanfattning

Styretredningen har haft i uppdrag att se över styrningen och uppföljningen av regeringens funktionshinderspolitik som beslutades 2017. Rädda Barnen delar synen på att det finns behov av ytterligare insatser för att uppfylla rättigheterna för barn med funktionsnedsättning. Det finns skillnader i levnadsförhållanden mellan personer med funktionsnedsättning och befolkningen i övrigt. Det handlar bland annat om en sämre hälsa vilket förklaras med brist på inflytande, ekonomisk otrygghet, diskriminering och brist på tillgänglighet till samhällslivets olika delar.

Rädda Barnen

- anser att det finns en risk med att prioritera vissa samhällsområden eftersom stat, kommun och regioner måste integrera ett tydligt funktionshinder- och barnrättsperspektiv inom samtliga samhällsområden.
- vill uppmärksamma att frågan om våld mot barn med funktionsnedsättning är en fråga av särskild vikt då barn med funktionsnedsättning löper större risk för att utsättas för våld än barn utan funktionsnedsättning.
- anser att förslaget om att samråd ska ske med organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning bör utvidgas - både vad gäller fler former av dialog och fler målgrupper.
- anser att det är en stor brist att utredningen inte har redovisat hur man har kommit fram till att förslagen bedöms leda till att barn med funktionsnedsättning ges ökade förutsättningar till jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället.

6 En god grund för styrning och uppföljning

6.2.2 Ökat inflytande och delaktighet för dem det berör

Rädda Barnen välkomnar utredningens ansats att öka inflytandet och delaktigheten för personer med funktionsnedsättning i processer som rör genomförande, uppföljning och analys av funktionshinderspolitiken. Såväl FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som FN:s konvention om barnets rättigheter ställer krav på delaktighet och inflytande på alla samhällsnivåer. Rädda Barnen anser dock att förslaget om att samråd ska ske med organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning är för snävt. En involvering av personer med kunskap om hur det är att leva med olika funktionsnedsättningar kan ske på många

olika sätt, t.ex. genom direkta dialoger med barn och unga, via enkäter eller genom samråd med andra organisationer inom civilsamhället. Rädda Barnen anser att förslaget bör omfatta fler former av dialog och fler målgrupper.

7 Styrning och uppföljning i praktiken

7.1 Sju prioriterade samhällsområden

Utredningen föreslår att styrning och uppföljning av funktionshinderspolitiken prioriteras till sju samhällsområden av särskild betydelse. Dessa är: arbete och försörjning, utbildning och livslångt lärande, transporter, kultur, hälso- och sjukvård samt tandvård, social välfärd och trygghet, bostad, byggd miljö och samhällsplanering. Rädda Barnen kan förstå syftet med att koncentrera genomförandet av politiken till de områden där det är mest angeläget att göra skillnad, men ser också risker med att i ett styrsystem för politiken ange ett urval av samhällsområden. Stat, kommun och regioner driver de offentliga verksamheterna och måste i sin verksamhet integrera ett tydligt funktionshinder- och barnrättsperspektiv inom samtliga samhällsområden.

7.3 Frågor av särskild vikt

Utredningen föreslår även att sju frågor av särskild vikt genomgående ska prioriteras i styrning och uppföljning av den nya funktionshinderspolitiken. Dessa är: digitalisering, demokratisk delaktighet, rättssäkerhet och rättsväsende, fritid och idrott, folkhälsa, upphandling och konsumentfrågor. Samma argument som angetts ovan är relevanta i förslaget om att peka ut ett antal frågor av "särskild vikt". Rädda Barnen vill t.ex. uppmärksamma frågan om våld mot barn med funktionsnedsättning som en särskilt viktig fråga. Barn med funktionsnedsättning löper ökad risk att utsättas för våld. Det gäller våld i hemmet, våld från jämnåriga, sexuella övergrepp, och våld som sker under behandlingsinsatser och på institutioner.

7.5 Tydligt och sammanhållet system för uppföljning och analys

Rädda Barnen är positiv till förslaget om att SCB ska få i uppdrag att utveckla statistiken för att följa upp levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning. Tillgången till relevanta data när det gäller barn med funktionsnedsättningar är mycket begränsad och kunskapen om villkoren för barn och unga med funktionsnedsättning brister på många områden. FN:s barnrättskommitté har i sina rekommendationer vid flera tillfällen särskilt lyft att Sverige behöver vidta åtgärder för att säkerställa tillgång till statistisk data gällande barn med funktionsnedsättning (bl.a. vad gäller statistik om brott mot barn med funktionsnedsättning). Det är en förutsättning för att funktionshinderpolitiken, och Sveriges skyldigheter enligt både barnkonventionen och konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, ska kunna genomföras och att rättigheterna tillgodoses för barn med funktionsnedsättning fullt ut på ett icke-diskriminerande sätt.

9 Konsekvensanalyser

9.4.2 Konsekvenser för barn och unga

Enligt barnkonventionen ska staten vidta alla lämpliga lagstiftningsåtgärder för att genomföra de rättigheter som erkänns i konventionen (artikel 4). Av det nya nationella målet för funktionshinderspolitiken framgår att det ska bidra till att barnrättsperspektivet beaktas. Av regeringens strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige framhålls vikten av att hela lagstiftningskedjan, från utredningsdirektiv till beslut i riksdagen, präglas både av ett barnperspektiv och ett barnrättsperspektiv och att barnkonsekvensanalyser ska integreras på alla nivåer och så

tidigt som möjligt. Barnrättighetsutredningen framhöll i sitt betänkande (SOU 2016:19) att om barns rättigheter beaktas redan under utredningsstadiet och synliggörs i betänkandet kan det bidra till att fördjupa diskussionen om de framlagda förslagen och ge ett bättre underlag inför det efterföljande lagstiftningsarbetet (s. 322). Rädda Barnen kan konstatera att utredningen inte har redovisat hur man har kommit fram till att förslagen bedöms leda till att barn med funktionsnedsättning ges ökade förutsättningar till jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället. Det är en stor brist eftersom det försvårar möjligheten att bedöma på vilket sätt utredningens förslag kommer att bidra till att barns rättigheter stärks - på såväl lång som kort sikt.

Helena Thybell
Generalsekreterare
Rädda Barnen

